ಪಂಪನ ಲೌಕಿಕ ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಭಕ್ತಿ ಕಾವ್ಯದ ಮುಖಾಮುಖಿ ಅನುಸಂಧಾನ

DOI: https://doi.org/10.63345/ijrsml.v14.i3.1

ಡಾ. ವೈ. ಚಂದ್ರಬಾಬು
ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ
ಜಿ.ಬಿ.ಆರ್ ಕಾಲೇಜು, ಹೂವಿನಹಡಗಲಿ

ಸಾರಾಂಶ— ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಕಾಸಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ವೀರಯುಗ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಯುಗ ಎರಡೂ ಮಹತ್ವದ ಸಂಧಿಕಾಲಗಳು. ವೀರಯುಗದ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಕವಿ ಪಂಪ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಯುಗದ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಕವಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಇಬ್ಬರೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ಆಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಾವ್ಯ ರೂಪ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಪಂಪನ ಕಾವ್ಯ ಲೌಕಿಕ ವೀರಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನೂ ರಾಜನಿಷ್ಠೆಯನ್ನೂ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿದರೆ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಕಾವ್ಯ ಭಕ್ತಿತತ್ವ, ಕೃಷ್ಣಪ್ರಧಾನತೆ ಮತ್ತು ಜನಪರ ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದೆ. ಈ ಲೇಖನವು ಇಬ್ಬರ ಕಾವ್ಯೋದ್ದೇಶ, ತಾತ್ವಿಕ ನೆಲೆ, ಪಾತ್ರ ನಿರ್ಮಾಣ, ಭಾಷಾ ಶೈಲಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಮೂಲಪದಗಳು: ಪಂಪ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ, ಲೌಕಿಕ ಕಾವ್ಯ, ಭಕ್ತಿ ಕಾವ್ಯ, ಮಹಾಭಾರತ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ.

1. ಪರಿಚಯ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಮಹಾಭಾರತ ಆಧಾರಿತ ಕೃತಿಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನ ಹೊಂದಿವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದ ಮಹಾಭಾರತ ಮಹಾಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನ ಯುಗಗಳ ಕವಿಗಳು ವಿಭಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳಿಂದ ಮರುಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವೀರಯುಗದಲ್ಲಿ ಪಂಪನು ತನ್ನ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ ಮೂಲಕ ವೀರಮೌಲ್ಯಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿದರೆ, ಭಕ್ತಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ತನ್ನ ಕರ್ಣಾಟ ಭಾರತ ಕಥಾಮಂಜರಿ ಮೂಲಕ ಕೃಷ್ಣಭಕ್ತಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡನು.

2 ಭಕ್ತಿಯುಗದ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತುತತೆ

ಭಕ್ತಿಯುಗವು ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲ; ಅದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಾನತೆಯ ಚಳುವಳಿಯೂ ಆಗಿತ್ತು. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಳ್ವಾರರು, ನಾಯನ್ಮಾರರು ಆರಂಭಿಸಿದ ಭಕ್ತಿಚಳುವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರು ಮತ್ತು ಹರಿದಾಸರ ಮೂಲಕ ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡಿತು.

ಭಕ್ತಿಯು ಸಂಸ್ಕೃತಾಧಾರಿತ ವೈದಿಕ ಧರ್ಮದ ಕಗ್ಗಂಟುಗಳನ್ನು ಸರಳಗೊಳಿಸಿ ಜನರಿಗೆ ಹತ್ತಿರ ಮಾಡಿತು. ಇದೇ ಧಾರ್ಮಿಕ-ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಕಾವ್ಯ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದೆ.

3. ಪಂಪನ ಲೌಕಿಕ ಕಾವ್ಯ

ಪಂಪನು ರಾಜಾಶ್ರಯ ಕವಿ. ಅವನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ವೀರಮೌಲ್ಯಗಳು, ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಧರ್ಮ, ರಾಜನಿಷ್ಠೆ ಮುಖ್ಯ. ಮಹಾಭಾರತದ ಕಥೆಯನ್ನು ಅವನು ತನ್ನ ಆಶ್ರಯದಾತ ಅರಿಕೇಸರಿಯನ್ನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಸಮೀಕರಿಸಿ ಬರೆದನು.

ಪಂಪನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು:

- ಲೌಕಿಕತೆ ಪ್ರಧಾನ
- ವೀರರಸ ಮುಖ್ಯ
- ಚಂಪೂ ಶೈಲಿ (ಗದ್ಯ-ಪದ್ಯ ಮಿಶ್ರಣ)
- ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಭಾವಿತ ಭಾಷೆ
- ರಾಜನಿಷ್ಠೆ

ಅವನಿಗೆ ಮಹಾಭಾರತವು ರಾಜಕೀಯ-ನೈತಿಕ ಪಾಠಗಳ ಗ್ರಂಥ.

4. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಭಕ್ತಿ ಕಾವ್ಯ

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ಕೇಂದ್ರ ನಾಯಕ. ಪಾಂಡವ-ಕೌರವರು ಕೇವಲ ಕರ್ಮ ಸಂಕೇತಗಳು. ಕೃಷ್ಣಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಧರ್ಮವೇ ಪ್ರಧಾನ.

ಅವನ ಕಾವ್ಯದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು:

- ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿ ಬಳಕೆ
- ಶುದ್ಧ ತಿಳಿಗನ್ನಡ
- ಜನಪದ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳ ಬಳಕೆ
- ರೂಪಕ ವೈಭವ
- ಭಕ್ತಿರಸ ಪ್ರಧಾನತೆ

ದ್ರೌಪದಿ ಸೌಂದರ್ಯ ವರ್ಣನೆ, ಕೀಚಕ ವಧೆ, ಭೀಮನ ಪರಾಕ್ರಮ ಇತ್ಯಾದಿ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಶಕ್ತಿ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದೆ.ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ಕೇವಲ ಪಾತ್ರವಲ್ಲ; ಅವನು ಧರ್ಮದ ಪ್ರತಿರೂಪ.

5. ತುಲನಾತ್ಮಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಅಂಶ	ಪಂಪ	ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ
ಯುಗ	ವೀರಯುಗ	ಭಕ್ತಿಯುಗ
ದೃಷ್ಟಿಕೋನ	ಲೌಕಿಕ	ಭಕ್ತಿ
ಭಾಷೆ	ಸಂಸ್ಕೃತಮಿಶ್ರಿತ	ತಿಳಿಗನ್ನಡ
ನಾಯಕ	ಅರ್ಜುನ (ಅರಿಕೇಸರಿಯ ರೂಪಕ)	ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ
ಶೈಲಿ	ಚಂಪೂ	ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿ
ಆಶಯ	ರಾಜಧರ್ಮ	ಭಕ್ತಿಧರ್ಮ

ಮುಖ್ಯವ್ಯತ್ಯಾಸ:
ಪಂಪನಲ್ಲಿ ವೀರಮೌಲ್ಯಗಳ ಲೌಕಿಕ ತತ್ತ್ವ; ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಧರ್ಮದ ಸ್ಥಾಪನೆ.

6. ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ತಾತ್ವಿಕ ನೆಲೆ

ಪಂಪನ ಕಾವ್ಯ ಸಮಾಜದ ವೀರಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೆರೆದರೆ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಕಾವ್ಯ ಸಮಾಜದಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಶೋಧವನ್ನುಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ.ಪಂಪನಲ್ಲಿರಾಜನಿಷ್ಠೆ;ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನಲ್ಲಿದೈವನಿಷ್ಠೆ.ಪಂಪನಲ್ಲಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಧರ್ಮ; ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಕರ್ಮತತ್ತ್ವ.

7. ನಿರ್ಣಯ

ಪಂಪ ಮತ್ತು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಇಬ್ಬರೂ ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಶಿಖರಕ್ಕೇರಿಸಿದ ಮಹಾಕವಿಗಳು. ಪಂಪನು ವೀರಯುಗದ ಲೌಕಿಕ ಚೇತನವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿದರೆ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ಭಕ್ತಿಯುಗದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಚೇತನವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತಾನೆ.ಇಬ್ಬರ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಾನವಜೀವನದ ನೈಜತೆ, ಧರ್ಮ-ಅಧರ್ಮಗಳ ಸಂಘರ್ಷ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಗಳ ಅನ್ವೇಷಣೆ ಇದೆ.

ಹೀಗಾಗಿ, ಪಂಪ ಮತ್ತು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸರು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಎರಡು ಶಿಖರಗಳು — ಒಂದರಲ್ಲಿ ವೀರತ್ವದ ಜ್ಯೋತಿ, ಮತ್ತೊಂದರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯ ಅಮೃತಪ್ರಭೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು (References – APA Style)

- ಮುಗಳಿ, ರಂ. ಶ್ರೀ. (ವರ್ಷ). *ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ*. ಬೆಂಗಳೂರು: ಪ್ರಕಾಶಕರು.
- ನಿಂಗಣ್ಣ, ಚಿ. ಸಿ. (2008). *ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕೋಶ*. ಗುಲ್ಬರ್ಗ: ಸಿದ್ದಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಪ್ರಕಾಶನ.
- ಮಹೇಶ್, ಬಡಗಸೀಮೆ. (2004). *ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತದ ಕರ್ಣಪರ್ವ*. ಮೈಸೂರು: ಅಖಿಲಾ ಏಜೆನ್ಸೀಸ್.

Vol. 14, Issue: 03, March 2026
(IJRSML) ISSN (P): 2321 - 2853

- ಚಂದ್ರಬಾಬು, ವೈ. (2016). *ನಡುಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಸಂಚಯ*. ಮುಳಬಾಗಿಲು: ಅಂಜಲಿ ಪ್ರಕಾಶನ.